

Koersdocument Sociaal Domein 2020-2023

Inhoud

1. Inleiding.....	3
Wat hebben inwoners, partners en professionals aan dit Koersdocument sociaal domein?	4
2. Visie Sociaal Domein en integrale uitgangspunten.....	5
3. Cliëntperspectief.....	9
4. Trends	10
5. Opgaven SOCIAAL DOMEIN.....	12
A. Bevorderen onderlinge betrokkenheid en deelname aan maatschappij	12
B. Verbeteren toegang en toeleiding en inzet naar meer preventief	13
C. Inzet voorzieningen verbeteren.....	15
D. Transformatie aanbod.....	15
6. Samenwerking.....	17
7. Communicatie.....	18
8. Financiële uitgangspunten: jaarplannen in begroting.....	21
9. Monitoring	22
Bijlage 1: afwegingskader.....	23
Bijlage 2. Positieve gezondheid, als vertrekpunt voor het sociale perspectief	25
Bijlage 3 Begrippenlijst.....	26
Bijlage 4: Overzicht van bestaande en voorgenomen opgaven en acties per juli 2020	27
A. Bevorderen onderlinge betrokkenheid en deelname aan maatschappij	28
B. Verbeteren toegang en toeleiding en inzet naar meer preventief	31
C. Inzet voorzieningen verbeteren.....	36
D. Transformatie aanbod.....	39

1. Inleiding

Voor u ligt het Koersdocument sociaal domein 2020-2023. Dit document is een verdere vertaling van het samenlevingsprogramma, de strategiekaart Samenleven in Molenlanden en wordt jaarlijks verder uitgewerkt in het Programma Samenleven in Molenlanden in de gemeentelijke begroting. We werken samen aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen en omkijkt naar elkaar. Dat is nodig in onze complexe samenleving waarin niet iedereen zonder ondersteuning kan meedoen. Er is een spanning tussen wat we willen en soms moeten in de zorg voor elkaar, en de mogelijkheden die we hebben, ervaren en aankunnen. Dat vraagt om een goede samenwerking en afstemming tussen individu, netwerken, (vrijwilligers)organisaties, aanbieders en gemeente.

We begeven ons als gemeente in de samenleving en werken samen met de vele ketenpartners aan onze gezamenlijke opgaven. We zijn trots op onze netwerken en korte lijnen die we met onze ketenpartners hebben. Vanuit de rijksoverheid komen er meer taken op gemeenten af. Ook zijn er niet-beïnvloedbare wetswijzigingen waar we als gemeente op moeten anticiperen. De samenleving, en in het bijzonder het sociaal domein, is continue in beweging en vraagt om een flexibele, dynamische werkwijze om in te spelen op de ontwikkelingen. De gemeente heeft hierin veelal een faciliterende rol, en waar nodig initiëren we. We werken lokaal, dicht bij de inwoner en werken alleen regionaal als het meerwaarde heeft of een verplichting is. Dit document is een richtinggevend en kaderstellend document, en is niet in beton gegoten. Het geeft weer wat we in Molenlanden belangrijk vinden, wat we als onze opgaven zien en biedt daarmee houvast om op ontwikkelingen in te spelen.

We stellen geen specifieke beleidsplannen op voor afzonderlijke beleidsterreinen zoals Wmo en Volksgezondheid, voor afzonderlijke doelgroepen zoals ouderen of vluchtelingen, en voor maatschappelijke problemen zoals armoede, depressie of

eenzaamheid. Wij willen ons juist richten op een integrale aanpak van de achterliggende problemen: op de pit. Wij denken dat het in samenhang aanpakken van de oorzaken grondiger en effectiever is dan de symptomen te bestrijden met afzonderlijk beleid. Daar waar nodig maken we uiteraard wel concrete plannen van aanpak als een vraagstuk of problematiek daar om vraagt. In dit document zijn de achterliggende trends en ontwikkelingen voor het ontstaan van problemen beschreven om via integraal beleid tot een samenhangende aanpak te komen. Daar waar er specifieke maatregelen gericht op afzonderlijke problemen nodig zijn, worden die uiteraard genomen. Een apart beleidsplan Wmo of gezondheidsbeleid worden zoals gezegd niet opgesteld maar de kaders voor de komende jaren worden impliciet meegenomen in dit document. Via aparte (uitvoerings-)plannen en via het jaarlijkse programma Samenleven in Molenlanden in de gemeentebegroting worden de maatregelen verder uitgewerkt.

Onze missie is samen met onze ketenpartners tot stand gekomen en leest u door dit hele koersdocument heen:

“Gelijke kansen voor iedereen”: in onze samenleving zijn alle inwoners even belangrijk, telt iedereen mee en neemt iedereen naar eigen kunnen deel: een inclusieve samenleving.

We richten ons op de hele mens in al zijn leefgebieden, vanuit het principe van positieve gezondheid. Deze samenhangende benadering van onze inwoners leidt tot een integrale aanpak op alle leefgebieden. We gaan uit van de mogelijkheden, eigen regie en kracht, in plaats van de beperkingen, onmogelijkheden en afhankelijkheid.

Wat hebben inwoners, partners en professionals aan dit Koersdocument sociaal domein?

Voor ons als gemeente is dit document een opdracht: het laat zien waar we ons op richten, wat onze belangrijkste uitgangspunten zijn en welke opgaven en doelen we zien. Het geeft houvast voor de komende jaren en maakt het straks mogelijk om terug te kijken. Hebben we de juiste koers ingezet? En wat is het effect geweest? Onze inwoners en alle betrokken verenigingen en partners kunnen in dit document zien waar Molenlanden zich de komende vier jaar op wil richten om hen waar nodig en mogelijk te ondersteunen om

veilig en gezond te leven, met elkaar en voor elkaar. Het is als het ware de overstijgende kapstok (het kader en de uitgangspunten) waaraan we de jassen (acties via de programmabegroting, uitvoeringsplannen, plannen van aanpak) op kunnen hangen. Daarom geen uitgebreide beleidsteksten maar uitgangspunten en opgaven. Dat past bij de korte lijnen die in onze gemeente zo goed werken, en bij de eigen kracht van onze inwoners en sociale netwerken.

2. Visie Sociaal Domein en integrale uitgangspunten

Het Sociaal Domein is een complex geheel wat onze inwoners raakt op alle leefgebieden. Het is voornamelijk gericht op die inwoners die onvoldoende in staat zijn om deel te nemen en bij te dragen aan de samenleving en daarbij ondersteuning nodig hebben op relevante leefgebieden. We zien in toenemende mate dat meer inwoners niet helemaal mee kunnen in onze complexe samenleving. Dat kan komen door diverse oorzaken als persoonlijke omstandigheden (ongeval, ontslag, faillissement, echtscheiding, overlijden naaste) of beperkingen (lichamelijk en/of psychisch), ziekte, het ontbreken van basisvaardigheden enz.

Voor een aantal wettelijke taken zoals Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet is er sprake van een zorgplicht van de gemeente ten opzichte van de inwoners. Dat maakt dat er ook sprake is van financiële open eind-regelingen. Immers, de gemeente is onder aan de streep gehouden om de noodzakelijke ondersteuning te bieden. Vanwege maatschappelijke en demografische trends en ontwikkelingen (zie bijlagen) is er sprake van een stijgende vraag en schaarste aan aanbod. We worden allemaal ouder, er komen meer ouderen en de beroepsbevolking neemt af. Om er toch voor te zorgen dat degenen die ondersteuning nodig hebben, die op een adequate en effectieve manier krijgen, is het nodig om prioriteiten te stellen en de juiste focus te hebben voor de inzet van de gemeente.

Dit koersdocument heeft tot doel om in kort bestek de belangrijkste integrale uitgangspunten en de opgaven, die verderop in dit document zijn uitgewerkt, en onze aanpak te formuleren. Hieronder geven we weer op welke uitgangspunten wij als gemeente onze focus hebben.

In het vervolg van dit document gaan we dieper in op de achterliggende trends en ontwikkelingen, en de opgaven die daaruit en met de uitgangspunten samenhangen. De concrete aanpak en uitgewerkte maatregelen komen terug in aparte plannen en voorstellen zoals bijvoorbeeld het plan van aanpak Jeugdhulp 'Onze kinderen nabij'. Dit integrale Koersdocument met bijlagen komt in de plaats van een separaat Wmo beleidsplan en een nota volksgezondheidsbeleid.

Missie

"Gelijke kansen voor iedereen": In onze samenleving zijn alle inwoners even belangrijk, telt iedereen mee en neemt iedereen naar eigen kunnen deel: een inclusieve samenleving.

Integrale uitgangspunten

Wat het Sociaal Domein bindt is de visie op mens en samenleving. Waar vinden mensen elkaar en wat is voor de samenleving belangrijk? Voorheen werd voor elk deelgebied een aparte nota geschreven, zoals voor jeugd, ouderen, volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning, mantelzorg, armoedebestrijding. Omdat we in de loop van de tijd ervaren hebben dat alles met elkaars samenhangt is het voor ons logisch om met een geïntegreerd document te komen, dat gaat over alle facetten van het leven – en waarin iedereen betrokken is die daaraan kan bijdragen. De trends, ontwikkelingen en opgaven verder uitgewerkt in dit document en de bijlagen, leiden tot onderstaande belangrijkste integrale uitgangspunten voor onze voor onze acties en inzet gezien de opgaven in het Sociaal Domein en de maatregelen die we nemen. Vraagstukken en ontwikkelingen toetsen wij hieraan. Als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven stellen we onze uitgangspunten bij, want flexibiliteit en wendbaarheid is nodig om in te spelen op onze snelle en complexe samenleving.

Het is onze aanname dat als we in staat zijn om de toegang, zorg en ondersteuning zo dichtbij mogelijk in de directe leefomgeving te organiseren, er beter maatwerk geleverd kan worden en beter aangesloten kan worden bij het lokale aanbod en de lokale netwerken. Ook preventie en vroegsignalering is dan effectiever.

Vanuit dit beeld komen we tot de volgende uitgangspunten:

Meer inzet naar de voorkant; problemen voorkomen en in een vroeg stadium oppakken:

- Versterking preventie voor alle leefgebieden
- Versterking vroegsignalering

Meer samenwerken met het lokale netwerk en partners en de kracht van de lokale samenleving inzetten en benutten:

- Zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij de inwoners in directe leefomgeving organiseren
- Lokale netwerken en initiatieven en vrijwillige inzet versterken en ondersteunen
- Rol van de gemeente flexibel invullen afhankelijk van het vraagstuk en de vraag (opdrachtgever, ondersteunend, faciliterend, gelijkwaardige partner)

Inzet meer richten op achterliggende oorzaken en ontwikkelingen (de pit) in plaats van op symptoombestrijding:

- Een integraal samenhangende aanpak gericht op de overkoepelende opgaven en geen specifiek beleid gericht op één vraagstuk of probleem. Indien het nodig is voor een urgent vraagstuk volgt een directe praktische aanpak met specifieke acties/maatregelen.

Leefwereld is leidend boven de systeemwereld: transformatie aanbod

- Van indicatiestelling naar planmatige resultaatgerichte aanpak
- Samen met inwoner en netwerk; professionele en vrijwillige inzet werken samen en vullen elkaar aan
- Van generiek en aanbodgericht naar maatwerk en vraaggericht
- Integraal plan met één casusregisseur: planmatig en doelgericht samen met de inwoner en zijn netwerk met doelen en acties
- Eén gezin/inwoner, één plan, één regisseur/hoofdaannemer

Informatie, hulp en ondersteuning laagdrempelig, toegankelijk en beschikbaar

- Informatie en brieven in eenvoudig taalgebruik (B1-niveau)
- Gebruik meerdere kanalen zowel digitaal als fysiek

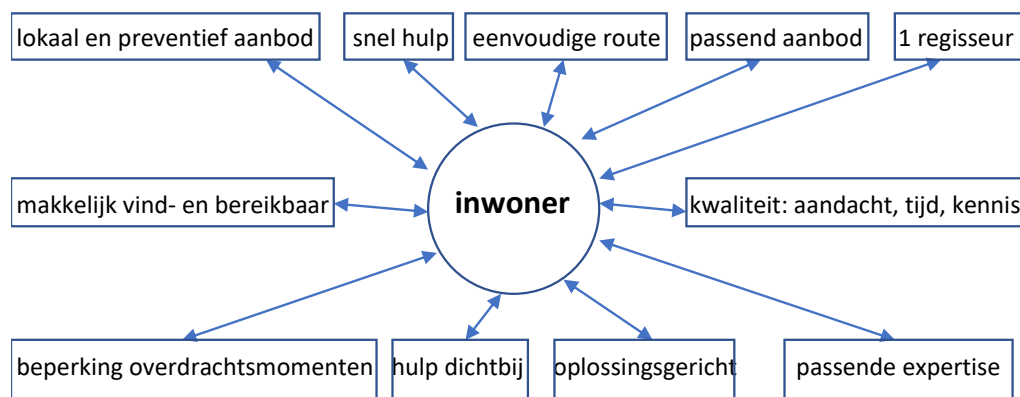

Versterken basisvaardigheden van inwoners gericht op zelfredzaamheid en participatie

- Verbeteren gezonde leefstijl, met gerichte aandacht voor groepen met risico op achterstanden (sociaal, fysiek en mentaal)
- Verminderen laaggeletterdheid door laagdrempelig taalaanbod
- Betere (digitale) informatievoorziening /wegwijsfunctie
- Versterken en vergroten van de bibliotheekvoorzieningen

3. Cliëntperspectief

Maar hoe pakken we dat aan? Als we onze inwoners vooropstellen in onze manier van kijken en werken is het van groot belang inzichtelijk te hebben wat voor hen belangrijk is. Deze waarden zijn verwoord door onze ervaringsdeskundigen uit het sociaal team (zie verder).

De aanpak van de integrale uitgangspunten in het sociaal domein en de te maken afwegingen worden primair afgezet tegen deze waarden vanuit de cliënt. Verdere kaders voor onze werkwijze zijn:

1. Betaalbaarheid: de middelen die ingezet worden staan in redelijke verhouding tot het beoogde doel en effect en we kijken kritisch wat de reikwijdte van zorgplicht van de gemeente.
2. Efficiënt te organiseren: één gezin, één plan, één regisseur en voorkomen administratieve last en zware beheersingsinstrumenten die de professional hinderen in de directe hulp.

3. Aansluiten bij wat is en wat werkt: nieuwe structuurdiscussies alleen als dat vanuit de inhoud nodig is; leefwereld is leidend boven systeemwereld.
4. Benutten kracht van de samenleving en lokale netwerken: aansluiten bij de mogelijkheden van de inwoner en zijn omgeving.

Als we aan de slag gaan met de integrale uitgangspunten zoals hiervoor verwoord dan doen we dat dus op deze wijze. Het is onze aanname dat als we in staat zijn om de toegang, zorg en ondersteuning zo dichtbij mogelijk in de directe leefomgeving te organiseren, er beter maatwerk geleverd kan worden en beter aangesloten kan worden bij de eigen mogelijkheden en het lokale aanbod en de lokale netwerken. Ook preventie en vroegsignalering is dan effectiever. Er kan beter aangesloten worden bij de kracht van de samenleving naast de eventuele professionele zorg.

4. Trends

Hoe zijn we tot onze integrale uitgangspunten gekomen? Welke trends, ontwikkelingen en opgaven zien we in onze samenleving?

Hieronder een weergave van de relevante trends die we zien.

(“Een trend is de richting van een bepaalde ontwikkeling op langere termijn. Het kan ook de verwachte ontwikkeling zijn.” Een trend is niet (moeilijk) beïnvloedbaar.)

1. We zien in het algemeen dat welvaart en gezondheid toenemen, maar we zien tegelijkertijd dat de maatschappelijke achterstand van een kwetsbare groep mensen groter wordt. Er ontstaan grotere gezondheidsverschillen tussen groepen inwoners met een hoge(re) of lage(re) sociaaleconomische status. Het risico op uitval van inwoners met een laag sociaaleconomische status neemt toe, niet zozeer in grotere aantallen maar wel in complexiteit van problematiek. We zien ook vaker een opeenstapeling van gezondheids- én sociaal-financiële problemen bij deze groep.
2. We zien in toenemende mate dat onze inwoners een beroep doen op contact met zorgprofessionals, vooral onder de jeugd. De vraag om ondersteuning en begeleiding en de vraag om diagnostiek nemen toe. De redenen hiervoor zijn divers, enerzijds vragen inwoners om de beste zorg, dit zien we in ieder geval ook bij ouders die zorg hebben om hun kinderen, anderzijds is onze landelijke regelgeving mede veroorzaker omdat extra zorg en ondersteuning vaak pas kan worden ingezet als er een diagnose is. Door toenemende complexiteit van de maatschappij zien we meer zorgvragen en worden deze ook complexer. Het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen en ook het aantal kinderen in het speciaal onderwijs is de afgelopen jaren toegenomen.
3. We hebben de komende 15 jaar te maken met een dubbele vergrijzing, de groep ouderen in onze gemeente wordt groter en de ouderen worden gemiddeld ook ouder. Gezondheidsrisico's nemen met het ouder worden toe, waarbij het gaat om sociale en fysieke en financiële zelfredzaamheid. We zien een toenemende vraag naar ondersteuning op allerlei levensgebieden, gericht om het langer zelfstandig thuis wonen mogelijk te maken. Tegelijkertijd neemt ook de druk op mantelzorg en de vraag naar informele zorg toe. We zien dit bij de groep ouderen maar we zien dit ook in gezinnen waar een gezinslid chronisch ziek is of een langdurige beperking heeft. We zien ook dat de ruimte en draagkracht binnen huishoudens om mantelzorg te verlenen afneemt.
4. De extramuralisering, dat wil zeggen het verminderen van het aantal intramurale plaatsen voor mensen met een intensieve zorg- en begeleidingsbehoefte ingegeven door Rijksoverheid, gaat door. We zien door deze ontwikkeling een toenemende bijzondere woonvraag, voor ouderen maar ook voor jonge(re) inwoners met een begeleidingsbehoefte. Ook zien we vanuit deze doelgroepen zelf dat er meer vraag is naar zelfstandig (blijven) wonen. Daardoor is er een toename aan kwetsbare inwoners in de kernen die zorg en ondersteuning nodig hebben. Hierbij merken wij op dat de drempel om in aanmerking te komen voor opname (CIZ-indicatie) hoog is. Tegelijkertijd is er voor deze groep behoefte aan betaalbare woningen.
5. De verhouding tussen de overheid en inwoners verandert. In de huidige participatiesamenleving wordt van inwoners verwacht dat zij zoveel als mogelijk verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leven en hun omgeving. We zien tegelijkertijd dat mensen steeds meer hun eigen weg kiezen waar het gaat om het geloof, samenlevingsvorm, wonen, sporten en hierbij geen of minder bemoeienis van de overheid of anderszins verwachten. Deze twee ontwikkelingen vragen van ons een continue alertheid waar

het gaat om de verantwoordelijkheden vanuit het sociaal domein en afstemming in de samenwerking (wie heeft welke rol) met onze inwoners en partners bij zoeken naar oplossingen én maatwerk en realiseren van voorzieningen en initiatieven.

6. De kosten voor zorg en ondersteuning stijgen. Diensten en voorzieningen worden duurder. Voor een deel zijn deze beïnvloedbaar, voor een deel ook niet. Ook de toenemende groep thuiswonenden met zorg- en ondersteuningsvragen en GGZ-problematiek is van invloed. De stijging van de kosten is van invloed op de zorg en ondersteuning die wij willen inzetten omdat de middelen schaars zijn en we daarom keuzes moeten maken.

Deze trends leiden tot en verbinden wij aan onze opgaven die in de eerste plaats zijn gebaseerd op de maatschappelijke behoeften en het clientperspectief.

5. Opgaven SOCIAAL DOMEIN

Als we deze trends en ontwikkelingen zien, welke lokale opgaven brengt dat met zich mee? De hiervoor genoemde trends en ontwikkelingen (moeten we hier niet ook noemen onze visie en uitgangspunten?) leiden volgens ons tot onderstaande brede hoofdogpaven met deelopgaven in het Sociaal Domein. Bij de opgaven vermelden we de bijpassende trends.

A. Bevorderen onderlinge betrokkenheid en deelname aan maatschappij

Dit valt samen te vatten in het begrip *sociale cohesie*. Inwoners zijn betrokken bij elkaar en ieder draagt naar vermogen bij aan de samenleving waardoor en zodat iedereen mee kan doen.

Dit past binnen de genoemde kaders: Efficiënt te organiseren, Aansluiten bij wat is en werkt, Benutten kracht van de samenleving en (of Lokale ook een hoofdletter of alle hoofdletters weg, dat is denk ik beter) lokale netwerken.

Trends: stijgende kosten/ vergroting achterstanden en uitval/ dubbele vergrijzing en toename druk op mantelzorg

Bevorderen meedoen

We bevorderen deelnemen en bijdragen aan sociale contacten en activiteiten, werk, een zinvolle daginvulling o.a. door lokale participatieprojecten, Social Return On Investment, taal- en voorzieningen voor basisvaardigheden, en door een lokale dienstverlening, ondersteuning en voorzieningen dicht bij de inwoners en ingebed in de lokale netwerken.

Ondersteunen en ontlasten mantelzorgers om overbelasting te voorkomen.

Vooraf mantelzorgers die langdurig intensieve zorg leveren en mantelzorgers die geen hulp van anderen hebben, lopen het risico op overbelasting.

Stimuleren en faciliteren van de toegang tot cultuur

Dit doen we omdat cultuur de maatschappelijke samenhang versterkt, bijdraagt aan het zelfbewustzijn en de creativiteit van inwoners en gezondheid en welbevinden bevordert. Door cultuureducatie en cultuurparticipatie brengen wij inwoners in contact met cultuur en realiseren we een culturele infrastructuur.

Verminderen van ervaren gevoel van eenzaamheid/ armoede/ laaggeletterdheid.

Hierbij richten we ons op alle leeftijdsgroepen; eenzaamheid, armoede en laaggeletterdheid komt immers van jong tot oud voor. Daartoe versterken we de zelfredzaamheid en basisvaardigheden.

Stimuleren door subsidies

We willen stimuleren dat inwoners en verenigingen maatschappelijke betrokken zijn en bijdragen aan de samenleving. Met subsidie, accommodatie, advies of samenwerking kan de gemeente initiatieven en organisaties ondersteunen en mede-mogelijk-maken. In de komende jaren gaan we het subsidiebeleid, in samenhang met het accommodatiebeleid en andere vormen van ondersteuning ontwikkelen.

Sportdeelname bevorderen

Invulling geven aan de motie: Sportparel van het Groene Hart. De sporttak versterken met als belangrijke uitkomst: iedereen doet mee op zijn of haar niveau!

Uitrollen van het VN-verdrag handicap

Iedereen in de gemeente Molenlanden moet volwaardig deel kunnen nemen aan de samenleving. Doel van het VN-verdrag handicap is het bevorderen, beschermen en waarborgen van de mensenrechten van mensen met een beperking. Het VN-verdrag gaat over vele onderwerpen (denk aan bewustwording, toegankelijkheid, participatie, Wmo en arbeid).

B. Verbeteren toegang en toeleiding en inzet naar meer preventief

Waar de omvang en zwaarte van de uitval en problematiek toeneemt, wordt het des te belangrijker om er zo vroeg mogelijk bij te zijn met aanvullende zorg en ondersteuning. Dit om escalatie van problemen en inzet van zwaardere middelen te voorkomen. Dat vergt samenwerking in de vroegsignalering en toeleiding en een laagdrempelige toegang.

Dit past binnen de genoemde kaders: Betaalbaarheid, Efficiënt te organiseren, Aansluiten bij wat is en werkt, Benutten kracht van de samenleving en lokale netwerken.

Trends: stijgende kosten/ toenemend beroep op zorgprofessionals/ verhouding overheid – partners-inwoners

Gezond en veilig opgroeien, omdat ieder kind recht heeft op een fijne jeugd

Met ingang van 2020 verzorgt Jong JGZ de jeugdgezondheidszorg tot 18 jaar voor onze gemeente. Het doel van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) is de gezondheid en sociale ontwikkeling van alle kinderen waarborgen waardoor zij zo gezond en veilig mogelijk kunnen opgroeien. Door vroegsignalering en gezinsondersteunende aanpak in risicogezinnen wordt -ernstiger- problematiek voorkomen. De JGZ werkt conform het landelijk professioneel kader (LPK). Aanvullend hierop nemen wij een deel

maatwerk af, gericht op preventie, waaronder opvoedondersteuning en voorzorg. De komende jaren zetten wij in op meer preventie, via het programma Kansrijke Start, Prézorg, de verbinding met het sociaal team,

De vaccinatiegraad is de afgelopen jaren gedaald in onze gemeente net als in de regio ZHZ en Nederland breed. In Molenlanden is de graad nu 89% en die willen we verhogen. De WHO-norm is 95%. De GGD monitort dit en heeft in samenwerking met de gemeenten een Public Health strategie vaccinatiegraad voor Zuid-Holland Zuid opgesteld die vanaf 2020 wordt uitgevoerd in samenwerking met Jong JGZ.

We zien toenemende druk op jongeren en jongvolwassenen met meer kans op stress, depressie en eenzaamheid. Dit willen we voorkomen door (groeps-)interventies gericht op betere vaardigheden en mentale weerbaarheid bijv. door elkaar ontmoeten, samen sporten en trainingen. Wij verwachten ook dat hierdoor het gebruik van de gespecialiseerde jeugd ggz zal verminderen: 'In 2024 ervaren jeugd en jongvolwassenen minder prestatiedruk in hun leven, doordat mentale gezondheidsvaardigheden worden gestimuleerd en de fysieke en sociale leefomgeving mentale gezondheid bevordert'.

We willen het gebruik van alcohol en middelen verminderen door een vroegtijdige gezamenlijke aanpak met partners (GGD, onderwijs, jongerenwerk, GIGA Molenlanden, sportverenigingen en Sociaal Team). We streven naar een rookvrije generatie in 2030 door rookvrije kind omgevingen en locaties. Jaarlijks lopen een groot aantal jongeren gehoorschade op door harde muziek. Gehoorschade is onomkeerbaar en geeft klachten als concentratieproblemen, vermoeidheid, depressie en sociaal isolement. We nemen daarom extra preventieve maatregelen bij vergunningen.

Vitaal ouder worden!

Dit is de publieke gezondheidszorg voor ouderen, gericht op het voorkomen van ziekte, complicaties van ziekten en beperkingen in

het functioneren van inwoners boven de 65 jaar. Hierbij zetten we in op valpreventie, infectiepreventie, Dementievriendelijke gemeente, gezonde leefstijl en voorkomen van ouderenmishandeling. De GGD monitort de gezondheidstoestand en volgt ontwikkelingen van gezondheidsbevorderende en -bedreigende factoren. Vanuit deze kennis zetten we samen met de GGD en lokale partners gerichte acties in.

Gezonde leefomgeving, gezonde inwoners

Het verbeteren van een gezonde leefstijl is een belangrijke peiler voor de komende jaren. Speciale aandacht is nodig voor inwoners met meer risico op gezondheidsachterstanden op sociaal, fysiek en mentaal gebied. Gezondheidsbescherming en preventie van infectieziekten is een belangrijke publieke taak. Infectieziekten vormen een gezondheidsrisico, dit is extra duidelijk geworden met de uitbraak van Covid-19. Vooral voor kwetsbare groepen inwoners, waarbij we onder andere denken aan de langer thuiswonende ouderen. Verder is de leefomgeving, en de kwaliteit en de inrichting ervan, van invloed op gezondheid. Als gemeente hebben we de taak om met de invoering van de Omgevingswet de maatschappelijke opgave van een gezonde en veilige leefomgeving onderdeel te maken van de fysieke thema's als ruimte, water, milieu, natuur en landschap. Hiermee kunnen we mogelijkheden benutten voor het bevorderen en beschermen van de gezondheid van onze inwoners. Daarnaast spelen klimaatfactoren en energietransitie, die in meer of mindere mate invloed hebben op de gezondheid van onze inwoners. Dit vraagt de komende jaren extra inzet vanuit het Sociaal Domein op fysieke thema's en specifieke acties voor Gezonde Scholen en Gezonde Sportkantine's, waarbij we aanhaken op het Sportakkoord Molenlanden. Dit alles in nauwe samenwerking met de GGD, GIGA Molenlanden en lokale partners.

De kennis en kunde van medewerkers van het Sociaal Team sluit aan op veranderende ondersteuningsbehoefte van inwoners.

Hierbij sturen we op efficiënte en effectieve inzet van de professionals.

Een betere/snellere toegang/toeleiding tot zorg/hulp. Toegang vanuit het Sociaal Loket richting het sociaal team en/of Wmo moet zo kwalitatief mogelijk worden ingevuld.

Vereenvoudigen en ontschotten van financieringsstromen.

Door integraal inzetten van budgetten meer flexibiliteit creëren. Sluit beter aan bij integrale aanpak van beleid en uitvoering.

Bevorderen zelfredzaamheid, mensen zijn in staat om zoveel als mogelijk hun eigen leven in te richten en te leiden.

We richten ons op het versterken van basisvaardigheden van onze inwoners die dat nodig hebben. Het gaat daarbij om kunnen lezen, begrijpen, digitale vaardigheden en rekenvaardigheden, maar ook opvoeden.

In het kader van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) zorgen wij voor kwetsbare inwoners die zelf geen hulp zoeken

Het gaat hierbij om inwoners met verward gedrag, dak- en thuislozen en zorgschuw geworden inwoners, ook wel zorgwekkende zorgmijders genoemd. Er is meestal sprake van meervoudige problematiek. We faciliteren het Meldpunt Zorg- en Overlast en zorgen dat er goede lokale aansluiting met de Sluitende aanpak personen met verward gedrag en de implementatie en uitvoering van de Wet verplichte GGZ (WvGGZ).

Veilig Thuis is de gemeenschappelijke dienst voor het voorkomen of stoppen van huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling

De programma's Geweld hoort nergens thuis en Veilig opgroeien is teamwerk zijn voor de komende jaren dé programma's van waaruit we inzetten op het voorkomen van huiselijk geweld, het vroegtijdiger inzetten van hulp en verminderen van de gevolgen ervan.

C. Inzet voorzieningen verbeteren

Het is van belang om kritisch te volgen of de voorzieningen wel het beoogde doel bereiken namelijk het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie. En om vervolgens de inzet van voorzieningen daarop af te stemmen. Een kwalitatieve monitoring helpt daarbij.

Dit past binnen de kaders: Betaalbaarheid, Efficiënt te organiseren, Aansluiten bij wat is en werkt, Benutten kracht van de samenleving en lokale netwerken

Trends: stijgende kosten/ vergroting achterstanden en uitval/ verhouding overheid – partners – inwoners

Meer inzicht krijgen in gebruik en oorzaken van gebruik van voorzieningen; meer inzicht krijgen in hulpvragen en ondersteuningsbehoefte van inwoners en inzet aanbod door aanbieders

Door onderzoek, analyse van gegevens en gebruik van beschikbare data, willen we meer inzicht krijgen in de oorzaken van de vraag naar hulp en ondersteuning. Ook willen we zich krijgen op de kwaliteit en het effect van de geboden voorzieningen.

Kosten Wmo beheersbaar maken

Zonder de kwaliteit en het effect van de ondersteuning te verminderen, willen we door effectieve beheersmaatregelen bij toeleiding en aanbieders de kosten van de Wmo begeleiding en ondersteuning beheersbaar maken.

De kosten voor voorzieningen(subsidiebeleid) van het Sociaal Team worden beheersbaar gemaakt.

Het voorgaande geldt ook voor voorzieningen en ondersteuning die via het Sociaal Team worden ingezet.

Efficiënter inregelen en vereenvoudigen doelgroepen vervoer

We zien in de praktijk verschillende vervoersstromen voor meerdere doelgroepen door en in het gebied van onze gemeente rijden. We willen onderzoeken of er invloed mogelijk is op een efficiënter en effectievere inzet door bijvoorbeeld combinaties of meer gebruik van lokale voorzieningen.

Normaliseren en demedicaliseren

Door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) is aangegeven dat wellicht de ‘geluksnorm’ in Nederland te hoog wordt gelegd. Het huidige gebruik van voorzieningen vraagt in ieder geval om een visie op wat als normaal wordt gezien en wat we zorg vinden.

D. Transformatie aanbod

Voorzieningen dienen meer vraaggericht georganiseerd te worden en via maatwerk afgestemd te worden op de individuele situatie. Ook dient het aanbod meer aan te sluiten bij de en aangeboden te worden in de directe leef- en woonomgeving en de lokale netwerken.

Dit past binnen het kaders: Betaalbaarheid, Efficiënt te organiseren, Benutten kracht van de samenleving en lokale netwerken.

Trends: stijgende kosten/ door extramuralisering toenemen bijzondere woonvraag/ verhouding overheid – partners – inwoners/ vergroting achterstanden en uitval

Contractering Jeugdhulp periode 2022 – 2026

De huidige contracten met de jeugdhulpaanbieders lopen eind 2021 af. Voor de nieuwe contracten met ingang van 2022 willen we meer lokale invloed overeenkomstig de aanpak Jeugdhulp zoals door de gemeenteraad is vastgesteld.

Op dit moment hebben we te maken met stijgende vraag op het gebied van specialistische GGZ, begeleiding, pleegzorg en

jeugdbescherming. Hiervoor willen we graag een meer lokaal of regionaal aanbod op realiseren. Wat betreft begeleiding vragen we ons af of het huidige aanbod een oplossing is op de langere termijn. Het nagaan en realiseren van alternatieven doen we samen met aanbieders, organisaties en instellingen en, indien mogelijk, met ouders en kinderen.

Dit vraagt ontwikkelruimte. Een andere uitkomst is alleen mogelijk als we zaken ook anders aanpakken dan voorheen. Dat vraagt co-creatie, experimenteren en lef.

Langer zelfstandig wonen

Geschikte woonvormen organiseren voor verschillende doelgroepen inwoners die ondersteuning nodig hebben.

6. Samenwerking

De gemeente Molenlanden kent een zeer uitgestrekt gebied, 19 dorpen en één stad met ieder hun eigen cultuur en netwerken. Onze Molenlandse identiteit en cultuur is anders dan een stad als Gorinchem of Dordrecht. We werken omgevingsbewust en houden in onze dienstverlening rekening met de manier waarop mensen met elkaar leven in de Alblasserwaard. De opgaven in het Sociaal Domein zijn groot en veelomvattend. Dat kunnen we als gemeente niet alleen, dat doen we samen met inwoners en met vele samenwerkingspartners. Dat vraagt een andere verhouding tussen gemeente, inwoners en partners: minder hiërarchisch en meer gelijkwaardig, faciliterend, verbindend en ondersteunend. Onderstaand vindt u een deel van het netwerk:

Scholen, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, samenwerkingsverbanden onderwijs, leerplicht en voortijdig schoolverlaten, de sociaal teams, het sociaal loket, huisartsen, (sport)verenigingen, GIGA Molenlanden, Stichting Welzijn Molenlanden, welzijnsstichtingen, Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid, Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid, Stichting Buurtgezinnen, Jong JGZ, zorgaanbieders, gemeenten jeugdhulpregio Zuid-Holland Zuid, betrokken inwoners, adviesraden, Huizen van de Waard en dorpskamers, maatschappelijke organisaties, kerken, GGD, politie, woningbouwcorporaties, huisartsen, Avres, Stichting Leergeld, Philadelphia, Bibliotheek aan Zet, Stichting Lezen en Schrijven, Da Vinci college, Elysio, lokale Kringloopwinkels, Schuldhulpmaatje, Stichting OBAF, Vluchtelingenwerk.

Dit is echter geen volledige weergave van het netwerk. We kunnen de vele verenigingen, stichtingen en burgerinitiatieven niet allemaal bij naam noemen. Ook zijn er veel inwoners die zich inzetten als pleegouders. Dit is dan ook de kracht van de samenleving in Molenlanden, waarin lokaal veel activiteiten worden georganiseerd

vanuit de samenleving. Het is een uitdaging om in dit grote gebied op een passende wijze in de netwerken te participeren. Daarnaast is het een uitdaging om een evenredig aanbod van activiteiten over de gemeente verspreid te hebben. Samenwerken, van elkaar leren en het verbinden tussen diverse initiatieven is een belangrijk uitgangspunt om met de diverse opgaven aan de slag te gaan. En wellicht kunnen de kinderen een verbindende factor zijn. Het met elkaar spreken over opvoedingsproblematieken of de goede training die jij of je kind hebben gehad schept een band. Waar je woont is dan niet meer een issue.

Vanuit de gemeente is het samen doen met inwoners een primair uitgangspunt. We geven daar invulling aan door het kerngericht werken: voornemens en plannen van de gemeente worden zo veel mogelijk in samenwerking met belanghebbenden opgepakt (inwonersparticipatie) en we sluiten als lokale overheid aan bij lokale initiatieven door deze te faciliteren (overheidsparticipatie).

7. Communicatie

Communicatie is een belangrijk aspect in het sociaal domein. Het is van belang dat we onze inwoners op een juiste manier bereiken. Dit is een uitdaging, er zijn veel verschillende doelgroepen, netwerken en activiteiten binnen gemeente Molenlanden. De gemeente geeft samen met de samenwerkingspartners en adviesorganen het communicatievraagstuk per thema verder vorm.

Uitgangspunten voor communicatie

Het is waardevol om met partners het gesprek te voeren over hoe we onze doelgroepen kunnen bereiken. We beginnen met onze doelstelling: wanneer zijn we tevreden over het bereik van onze doelgroep? We zetten de methode Omgevingsbewust werken met Factor C in om de communicatie vorm te geven. Hierbij betrekken we partners maar het liefst ook de doelgroep om communicatieafspraken te maken. We brengen de betrokkenen in kaart en ieders rol. Met elkaar bespreken we: wie verantwoordelijk is voor een specifiek communicatievraagstuk en hoe we elkaar versterken. We stellen kernboodschappen op en maken een communicatiekalender. Voor alle betrokkenen is per mijlpaal in het project duidelijk hoe we de communicatie aanpakken. Signalen van onze omgeving kunnen tot aanpassingen in de plannen en planning leiden. We zijn wendbaar en passen in overleg de strategie en inhoud van de boodschap(en) aan. We kiezen onze beeld en beeldtaal zorgvuldig passend bij wie we willen bereiken.

Doel

Communicatie helpt vraag en aanbod van het sociaal domein zo goed als mogelijk bij elkaar te brengen. Daar gaan we met elkaar voor. We geven duidelijke, begrijpelijke informatie en hebben oog voor alle betrokkenen. En helpen inwoners de juiste ingang naar hulp en ondersteuning te vinden. En voor hen de drempel te verlagen. De focus ligt op de kortste route. Onze hulp is persoonlijk en op maat waar nodig. We zijn wendbaar als de behoefte van onze

omgeving verandert. We spreken goed met onze partners af welke doelen we voor ogen hebben en hoe we daar komen. Zodat we met eenzelfde beeld aan het sociaal domein werken.

Wie communiceert?

We spreken af wie welke rol heeft in communicatie. Het kan zijn dat onze partners onder onze regie communicatie uitvoeren. De uitvoering van communicatie sluit goed aan bij onze inwoners, bestuurders, partners en andere betrokkenen. Het streven is om de hulpvrager en hulpgever centraal te zetten in onze communicatie. We delen ervaringen van betrokkenen. Verhalen van ervaringsdeskundigen zijn authentiek, herkenbaar en spreken inwoners met eenzelfde hulpvraag daarom het beste aan. Ook als het om persaandacht gaat. De kracht van hun verhaal is veel sterker dan van een instantie. Wat maken zij mee? Hoe worden zij het beste geholpen? Wat zijn hun ervaringen. We communiceren kwalitatief en verhalen. Het verhaal achter de cijfers, daar willen we meer op inzetten.

Helder taalgebruik

We schrijven eenvoudig zodat we onze informatie goed overbrengen. We doen dat door Klare Taal te gebruiken dat ons helpt om op B1 niveau te schrijven.

Meerdere kanalen

We zetten verschillende kanalen in om onze doelgroepen te bereiken. We zoeken middelen die het beste aansluiten bij de specifieke inwoners die we willen bereiken. Soms is dat een mix van middelen, soms is dat heel persoonlijk en gericht.

Vragen die bij onze communicatie aan de orde komen

Hoe zorgen we ervoor dat inwoners een goed beeld hebben van alle activiteiten die binnen de gemeente plaatsvinden? Hoe zorgen we ervoor dat inwoners weten hoe ze met de gemeente in contact kunnen komen? Aan welke onderwerpen besteden we extra

aandacht? Dit zijn enkele vragen die de komende jaren nader worden uitgewerkt.

Communicatie is schaars. Niet alleen in het aanbod, maar voor wat wij in een periode voor het voetlicht kunnen brengen. Maar zeker ook in wat onze inwoners aan hoeveelheid informatie tot zich kunnen en willen nemen. Elk beleidsjaar prioriteren we onze thema's door deze in de etalage, winkel of het magazijn onder te verdelen. Onze belangrijkste uitgangspunten zijn:

Wij staan voor	Dus:	Zodat mensen:
Inwoners juiste hulp bieden	In gesprek	- Weten waar zij terecht kunnen - Weten wie hun contactpersoon is - Zich gezien en gehoord voelen - Vertrouwen hebben in de hulp die hen wordt geboden
Openheid over (on)mogelijkheden	Aanpak duiden	- Weten waar we op inzetten - Weten welke keuzes er gemaakt zijn in het aanbod - Weten welke invloed zij zelf hebben op de hulp die wordt geboden - Heldere verwachtingen hebben over wat we voor hen kunnen betekenen - Een duidelijk beeld hebben van de pakketten zorg die zorgpartners en gemeente bieden en welke kosten daarmee gemoeid zijn

Begrijpelijk taalgebruik	Vraag en aanbod	- Door beeld en taal weten waar zij hulp kunnen vinden - Hulp gemakkelijk kunnen vinden. We helpen hen om de juiste ingang te vinden en maken het zo makkelijk mogelijk om gebruik te maken van hulp - Door eenvoudig taalgebruik en beeld de informatie goed begrijpen - Onze formulieren, indien nodig, eenvoudig kunnen vinden en gebruiken. - Minder taalvaardigen kunnen we goed helpen naar aanbod
Aansluiten op gedrag en waarden	Gedrag	- Zich gehoord en gezien voelen - Ook door hulpbieders op eenzelfde manier worden benaderd; dichtbij, maatwerk en wendbaar
Eenheid waar dat moet, maatwerk waar dat kan	Structuur	- Ons aanbod overzichtelijk vinden. Waar kunnen zij voor welke hulp terecht? Weet de inwoner het niet dan wordt hij of zij geholpen naar het juiste aanbod - Weten dat we groepsaanbod en individueel aanbod leveren. - Weten dat we ook de kosten van ons aanbod moeten verantwoorden.

Interne communicatie zorgaanbieders en samenwerkingspartners

De zorgaanbieders en partners spreken zoveel mogelijk dezelfde 'taal' naar de Molenlandse inwoners. De interne communicatie moet richting geven aan hoe we dat met elkaar doen. Zowel in woord als in beeld. Het is van belang dat deze goed ingericht wordt zodat voor alle partijen duidelijk is wat er van hen wordt verwacht. Ook moet er regelmatig met zorgaanbieders en partners gesproken worden hoe Molenlanders het beste geholpen worden. Wat in communicatie werkt en wat niet. Hoe we steeds beter binnen het Sociaal Domein kunnen werken binnen de middelen die beschikbaar zijn.

8. Financiële uitgangspunten: jaarplannen in begroting

Koersvast maar toch flexibel

Het lastige in het Sociaal Domein is dat we enerzijds te maken hebben met beperkte budgetten, middelen en voorzieningen (en dus schaarste) en anderzijds een wettelijke zorgplicht hebben om, binnen de kaders en verantwoordelijkheden, datgene aan onze inwoners te leveren wat zij aan zorg en ondersteuning nodig hebben (en dus een open einde). En dat met maatwerk uitgaand van de individuele vraag, via één integraal plan en één regisseur en gebruik makend van eigen kracht en lokaal netwerk. De trends die we eerder benoemd hebben maken de mogelijkheden beperkt om tot beheersing van de uitgaven te komen en tegelijk de goede zorg en ondersteuning te bieden en te voldoen aan onze zorgplicht. Bovendien hebben we bij jeugdhulp niet op alle verwijzers invloed. De meeste verwijzingen komen namelijk van medisch specialisten en jeugdbescherming. Het is tegen de stroom inroeien om met minder middelen de gevraagde kwaliteit te bieden aan meer inwoners. Daarbij komt dat het hele Sociaal Domein nog steeds volop in beweging en ontwikkeling is. Dat maakt dat wij wendbaar moeten blijven om hierop in te spelen en ons niet rigide vast willen leggen.

We zullen daarom op basis van dit Koersdocument en de Strategiekaart jaarlijks in de gemeentebegroting een jaarplan opnemen met benodigde uitgaven en zo concreet mogelijke acties. We willen dus uiteindelijk met elkaar in jaarschijven via de begroting afspreken wat we gaan doen. Daarbij biedt dit Koersdocument houvast voor de koers die we willen varen. Daaronder valt ook het kader (zie hoofdstuk 4) om uitgaven voor zover mogelijk beheersbaar te maken.

Realistisch ramen

Het uitgangspunt is dat we op basis van onze beïnvloedingsmogelijkheden, ervaringscijfers, een inschatting van de trends en ontwikkelingen, en gezien onze opgaven en de koers die we belangrijk vinden, rekening houdend met onze wettelijke zorgplicht tot een zo realistisch mogelijke raming komen van de diverse begrotingsposten.

Financieringsmogelijkheden benutten

Op dit moment is het financieel vooruitzicht van onze gemeente niet positief. Er dreigen forse tekorten in de begroting en bezuinigingen lijken de komende jaren noodzakelijk. Dat maakt het des te noodzakelijker om de middelen in het Sociaal Domein zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten uitgaande van de vragen en mogelijkheden van de inwoner en zijn omgeving en onze zorgplicht. Onze integrale uitgangspunten:

- Meer inzet naar de voorkant/preventie
- Meer samenwerken met het lokale netwerk en benutten kracht van de samenleving
- Inzet richten op achterliggende oorzaken in plaats van symptoombestrijding
- Leefwereld is leidend boven systeemwereld
- Informatie, hulp en ondersteuning laagdrempelig toegankelijk
- Versterken basisvaardigheden gericht op zelfredzaamheid en participatie

Ons Koersdocument draagt naar onze mening daaraan bij. Op onderdelen vraagt dit om een investering terwijl in de tussentijd de vraag en onze zorgplicht blijft. Dat noopt ons om waar financiële middelen nodig zijn, te beoordelen of externe (co)financiering mogelijk is, partners kunnen bijdragen in geld of andere middelen en of tijdelijke projectfinanciering via onze reserves aan de orde is. Door op deze wijze creatief de middelen in te zetten, zien wij mogelijkheden toch datgene te doen wat de kwetsbare inwoners van ons vragen.

9. Monitoring

Op het gebied van monitoring en rapportage is in het Sociaal Domein veel beschikbaar. We maken gebruik van (wettelijk) verplichte verantwoordingsinstrumenten zoals www.waarstaatjegemeente.nl, Wmo- en jeugdcliëntervaringsonderzoeken, gegevens DG&J, Gezondheidsmonitor van de GGD, managementrapportages en jaarverslagen van Avres, een dashboard ingericht door de Serviceorganisatie Jeugd, cijfers van het CBS, gegevens via de gemeentelijke P&C-cyclus. We screenen op relevante trends en ontwikkelingen. Daarnaast is feedback vanuit de samenleving en cliënten voor ons van groot belang. Aan de hand daarvan passen we ons beleid en onze opgaven en inspanningen/acties aan.

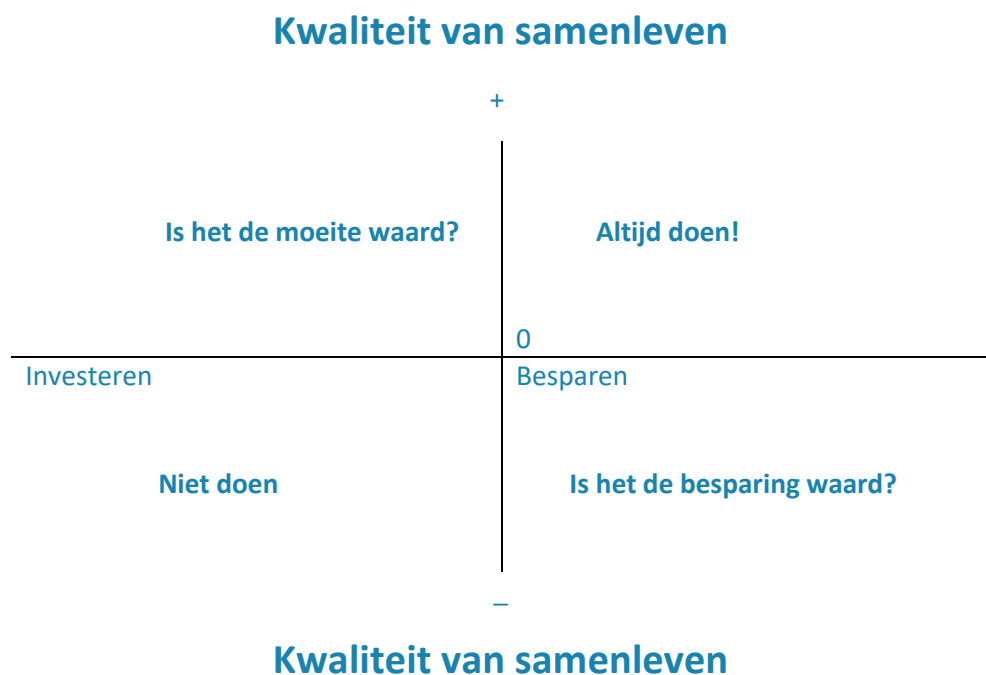
Maar er is meer nodig, een systeem van data voor inzicht in zorg en welzijn van onze inwoners, als input voor beleid en als verantwoording onder andere richting de gemeenteraad. Daarbij willen wij meer de focus op het verhaal achter de cijfers. Monitoring en koppeling van data is belangrijk om meer zicht te krijgen op trends en vragen vanuit de samenleving. Het moet ons helpen en iets brengen waardoor de zorg en hulpverlening in de toekomst nog verder verbeterd kan worden. Het moet dus meer zijn dan een opsomming van cijfers die we presenteren ter verantwoording. Meer vertellen, het signaleren van trends en meer kwalitatief onderzoek. En dit sociaal domein breed. Dit willen we in 2020 oppakken en verder doorontwikkelen.

Op individueel voorzieningenniveau, bijvoorbeeld voor de Wmo, willen we komende jaren meer gaan monitoren. Frequentere monitoring zorgt voor meer passende (doelmatiger/efficiëntere en effectievere) en dus kwalitatief betere indicaties en ondersteuning. Door meer en anders te monitoren kan je meer concreet sturen op resultaten. We willen van het proces van indicatiestelling (beschikken, herindicatie) naar een meer planmatige aanpak waarbij

de Wmo consultants meer in contact staan met de client en de zorgaanbieder. Dit vraagt om een verandering in werkproces, waar we komende jaren extra op in gaan zetten.

Bijlage 1: afwegingskader

Het afwegingskader vormt de basis om investerings- en bezuinigingsvoorstellen te doen en het helpt te prioriteren en te focussen. Het afwegingskader is een basis voor de legitimatie van een bepaalde beleidskeuze. Nieuwe voorstellen worden getoetst maar ook bestaande maatregelen kunnen met dit middel onder de loep worden genomen. Het afwegingskader is een hulpmiddel en zet tot denken, het uitgangspunt blijft om met elkaar in gesprek te gaan om de juiste keuzes te maken. Per maatregel wordt bekeken of deze bijdraagt of afbreuk doet aan de kwaliteit van samenleven (verticale as) in relatie tot de investering/besparing (horizontale as).

Horizontale as

De horizontale as geeft de begrotingseffecten weer, de financiële uitkomsten van de maatregel op de budgetten. De maatregel kan leiden tot een investering (linkerzijde van de matrix) of een besparing (rechterzijde van de matrix). Een investering op korte termijn kan op lange termijn ook leiden tot een besparing. In dat geval wordt dat waar mogelijk gekwantificeerd en van een termijn/planning voorzien.

Verticale as

De verticale as geeft de kwaliteit van samenleven weer. Des te hoger de score op de verticale as (bovenste deel van de matrix) des te meer de maatregel de kwaliteit van samenleven ten goede komt. Er zijn zes items die de basis vormen om de kwaliteit van samenleven te scoren, mede gebaseerd op de dimensies van positieve gezondheid. Per item kan een score van minus 5 tot plus 5 behaald worden. De items worden op gelijke basis gewogen. Indien gewenst kan dit nog gedifferentieerd worden, maar daar is nu niet voor gekozen. De totaalscore kan dus van minus 30 tot plus 30 lopen.

Dimensie	Draagt het voorstel bij aan verbeteren van:	Score (van -5 tot 5)
1: fysieke gezondheid	- gezonde leefstijl - gezonde opvoeding/ leefstijl speciale doelgroepen - lichamelijke gesteldheid	
2. Veiligheid	- gezonde leefomgeving - klimatologische omstandigheden - veilig opgroeien	

	- veilig zelfstandig wonen voor kwetsbare inwoners	
3: mentaal welbevinden	- levensgeluk - mentaal gezonde inwoners - psychisch welbevinden	
4: meedoen en bijdragen	- onderlinge betrokkenheid/ sociale contacten - deelname aan maatschappij - sociale cohesie - het in beweging komen van de samenleving/organisaties	
5: zelfredzaamheid	-financiële zelfredzaamheid - langer zelfstandig passend wonen - vergroten mobiliteit - evenredige verdeling en toegankelijkheid van voorzieningen - voorkomen overbelasting mantelzorgers	
6: kwaliteit van het voorstel	- wat is het bereik van het voorstel	
Saldo	Totaal van de 6 dimensies:	
Eindsaldo	Item 1t/m 6 optellen	

Naast de horizontale en de verticale as zijn er nog 2 afwegingen die een rol spelen, de zwaarte van de implementatie en of de

maatregelen bijdraagt aan de transformatiegedachte. Deze lopen van 0-10.

Zwaarte van implementatie (score van 0: kleine implementatie tot een score van 10 (zwaarste implementatie))	- de doorlooptijd van het voorstel - de druk op de ambtelijke capaciteit - de druk op de omgeving en partners - de kosten	
Transformatie (Score van 0: geen transformatie tot een score van 10 (veel transformatie))	- preventie/verminderen duurdere zorg - nieuw voor oud - ontschotting	

Wat nodig is (randvoorwaarden) om de maatregelen goed in beeld te hebben en af te kunnen wegen:

- Aandacht voor monitoring en sturing, opstellen van indicatoren om effect te kunnen meten.
- Rekening houden met de planning & control cyclus
- Gebruik maken van data en ontbrekende data scherp hebben
- Draagvlak voor de maatregel polsen (o.a. bij adviesorganen)

Bijlage 2. Positieve gezondheid, als vertrekpunt voor het sociale perspectief

Wat het Sociaal Domein bindt is de visie op mens en samenleving. Waar vinden mensen elkaar en wat is voor de samenleving belangrijk? Voorheen werd voor elk deelgebied een aparte nota geschreven, zoals voor jeugd, ouderen, volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning, mantelzorg, armoedebestrijding. Omdat we in de loop van de tijd ervaren hebben dat alles met alles samenhangt is het voor ons logisch om met een geïntegreerd plan te komen, dat gaat over alle facetten van het leven – en waarin iedereen betrokken is die daaraan kan bijdragen. Maar wat is dan onze basis hiervoor, van waaruit vertrekken we? Machteld Huber heeft het concept Positieve Gezondheid geïntroduceerd. Zij definieert dit als:

“Het vermogen van individuen om met levensuitdagingen (fysiek, emotioneel, sociaal) om te gaan en daar eigen regie over te voeren”. Gezondheid in de brede zin van het woord, waarbij niet de ziekte, het onvermogen of de beperking centraal staat maar het vermogen en de eigen (veer) kracht van mensen om hiermee om te gaan en te kunnen participeren in de samenleving.

Dit zien wij als een ideaal vertrekpunt. Het mooie van dit vertrekpunt is dat een handzaam model is ontwikkeld voor gebruik in de dagelijkse praktijk, in alle onderdelen van het sociaal domein. In de regio is ondertussen een breed netwerk Vitaal en Veerkrachtig actief waarin zo'n zestig zorg- en welzijnspartners en gemeenten uit de regio bij aangesloten om het werken vanuit positieve gezondheid verder te brengen. Deelnemers uit Molenlanden participeren hierin volop.

PIJLERS VOOR POSITIEVE GEZONDHEID

Bijlage 3 Begrippenlijst

- **Bouwadviescommissie:** De commissie keurt gevraagd en ongevraagd de toegankelijkheid van de (openbare) voor het publiek toegankelijke gebouwen en de openbare ruimte voor burgers met een handicap. Daarnaast keurt zij gebouwen op gebruiksvriendelijkheid en is de commissie betrokken bij het adviseren bij nieuwbouwprojecten.
- **Homestart:** een programma voor opvoed- en gezinsondersteuning bij lichte, alledaagse opvoedvragen. Ervaren en getrainde vrijwilligers bieden ouders praktische ondersteuning bij het opvoeden van kinderen.
- **LPK:** het landelijk professioneel kader biedt handvatten aan de JGZ-professional om flexibel invulling te geven aan het Basispakket jeugdgezondheidszorg.
- **Social Return On Investment:** het meten van de sociale maatschappelijke waarde voortvloeiend uit een investering. Een SROI-verplichting voor een bedrijf is bijvoorbeeld het bieden van werkplekken voor mensen met een afstand op de arbeidsmarkt.
- **Triple P:** Triple P is een methode waarin ouders een positieve opvoedstijl aanleren
- **Uwv :** Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, zorgt voor de uitvoering van werknemersverzekeringen (zoals de uitkeringen vallend onder de werkloosheidswet).
- **WHO-norm:** de norm die de Wereldgezondheidsorganisatie hanteert voor de vaccinatiegraad.
- **Wsw:** De Wet sociale werkvoorziening is de voorloper van de Participatiewet en regelde dat arbeidsgehandicapten die door lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen uitsluitend in staat zijn onder aangepaste omstandigheden arbeid te verrichten, kunnen werken op een zo regulier mogelijke en op hun individuele mogelijkheden aangepaste arbeidsplek in de sociale werkvoorziening.

Bijlage 4: Overzicht van bestaande en voorgenomen opgaven en acties per juli 2020

Dit is een globale weergave van de, aan de in dit Koersdocument genoemde opgaven gerelateerde, maatregelen die al zijn ingezet of die we ons voornemen. Het geeft een indruk van wat er aan de opgaven wordt gedaan en verder kan worden gedaan. Het is geen uitputtende lijst. Zo zijn bijv. nieuwe, wettelijke verplichtingen als de Wet Inburgering, Wet gemeentelijke schuldhulp enz. en going concern zaken niet opgenomen. Sommige acties zijn een collegebevoegdheid, andere vragen nadere besluitvorming in de gemeenteraad. Daar waar er extra, dus niet geraamde middelen, of ingrijpende beleidswijzigingen aan de orde zijn, wordt dit vervolgens via expliciete verder uitgewerkte voorstellen met uitvoeringsplannen of via het programma Samenleven in Molenlanden in de beleidsbegroting aan de gemeenteraad voorgelegd ter besluitvorming.

A. Bevorderen onderlinge betrokkenheid en deelname aan maatschappij

Deelopgave	Acties	Bestaand / Nieuw	Extra middelen / Intensivering	Planning start	Einde
Bevorderen meedoen door bijdragen aan verbinding, ontmoeting, zelf- en samenredzaamheid	Faciliteren en subsidiëren Huizen vd Waard/dorpskamers	Bestaand	Nee		
	Subsidiëren en faciliteren lokale activiteiten zoals Open Eettafels, zodat de onderlinge betrokkenheid van inwoners vergroot en in stand gehouden wordt	Bestaand	Ja		
	Aansluiten bij en faciliteren van inwonersinitiatieven, zoals de Rijdende Ruimte	Bestaand	P.M.		
	Faciliteren met lokale partners van participatieprojecten zoals "Jij bent in beeld" waarin alle inwoners van Molenlanden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en ontwikkelmogelijkheden geholpen worden stappen op de Participatieladder te maken en actief te zijn en naar vermogen deel te nemen en bij te dragen aan de samenleving door een zinvolle daginvulling	Bestaand	Nee		
	Daar ook in de gemeentelijke organisatie mogelijkheden voor creëren, zoals we dat ook van andere werkgevers en organisaties vragen				
	Versterken en vergroten van het aanbod van de bibliotheekvoorzieningen. Maken van een doorlopende leeslijn van 0 – 100-jarigen	Nieuw	P.M.	2020	
	Versterken van de basisvaardigheden voor laaggeletterden en vluchtelingen door een verbeterd lokaal aanbod van trainingen en cursussen e.d.	Bestaand	Ja	2020	
	Het toepassen van en toezien op Sociaal Return on Investment bij gemeentelijke aanbestedingen en investeringen	Bestaand	Nee	2020	

Ondersteunen en ontlasten mantelzorgers om overbelasting te voorkomen	• Organiseren week van de mantelzorg in november (rondom landelijke dag van de mantelzorg). • Bieden juiste scholing in samenspraak met MEE/Vivenz en Stichting Welzijn Molenlanden • Realiseren steunpunt mantelzorg in nauw overleg met Stichting Welzijn Molenlanden • Realiseren passend aanbod respijtvorzieningen en het praktisch ontsluiten van informatie over deze voorzieningen • Inzet maatwerkvoorzieningen respijtzorg/Huishoudelijke Ondersteuning voor mantelzorgers e.d. • Inzetten op gelijkwaardige samenwerking tussen de informele zorg van mantelzorgers en de formele zorg van beroepskrachten. Van de zorgaanbieders wordt verwacht de rol van de mantelzorgers van de zorgvrager mee te nemen. Informatie, advies, begeleiding, emotionele steun, educatie en praktische hulp zijn belangrijke ondersteuningsmiddelen voor de mantelzorger	Bestaand	Nee	2021	
		Bestaand	Nee		
		Nieuw	Ja		
		Bestaand	P.M.		
		Bestaand	P.M.		
		Bestaand	Nee		
Stimuleren en faciliteren van de toegang tot cultuur	• Inventarisatie van huidige aanbod van culturele organisaties en activiteiten. • Formuleren cultuurbeleid (visie en ambities) voor Molenlanden • Realiseren beleid en uitvoering van cultuureducatie (regeling "cultuureducatie met Kwaliteit") • Deelname aan toekomstige regeling "cultuurparticipatie" • Stimuleren faciliteren amateurkunst (subsidiebeleid)	Nieuw	Ja		
Verminderen van ervaren gevoel van eenzaamheid/ armoede/ laaggeletterdheid	• Versterken lokale netwerken • Verkennen van oorzaken en problemen die eenzaamheid opleveren • Uitvoeren huisbezoek voor ouderen • Vroegtijdige signalering van betalingsachterstanden • Aanbieden van cursussen basisvaardigheden (taal, rekenen en digitaal)	Bestaand	Nee	2020	2021
		Nieuw	Nee		
		Bestaand	Nee		
		Nieuw	Nee		

Subsidiebeleid	- Opstellen van een Subsidiebeleidskader, een Algemene Subsidie Verordening en nadere regels - Gesprekken voeren met alle verenigingen (draagvlak, haalbaarheid en concrete afspraken) - Inrichting van het subsidieproces in de organisatie				
Sportbeleid	- Aanvragen gelden voor de sportimpuls (landelijke subsidiemogelijkheid) - Opstellen van een Molenlands sportakkoord in samenwerking met voltallig sportaanbod+ zorg+ welzijn en onderwijs - Beoordelen van de inzet van GIGA Molenlanden en keuze maken voor insteek vanaf 2021 - Deelnemen aan het opstellen van het Molenlands accommodatiebeleid - Bemiddelen en adviseren bij accommodatie vraagstukken en plannen bij sportclubs	Nieuw	p.m.	2020	?
		Nieuw	p.m.	2020	?
		Nieuw	?	2020	2020
		Nieuw	p.m.	2020	2021
		Bestaand	p.m.	2020	?
Uitrollen VN-verdrag	- Bevorderen bewustwording inhoud VN-verdrag bij de ambtelijke organisatie - Creëren bewustwording inhoud VN-verdrag bij inwoners - Streven naar toegankelijke informatie in eenvoudig Nederlands Niveau B1 (project klare taal) - Bevorderen fysieke toegankelijkheid (i.s.m. Bouwadviescommissie) - Bevorderen toegankelijkheid (fysiek en sociaal) van sportvoorzieningen voor mensen met een beperking - Versterken sociaal netwerk, eigen kracht: samenwerking informeel en formeel netwerk	Bestaand	Nee		
		Bestaand	Nee		
		Bestaand	Nee		
		Bestaand	Nee		
		Bestaand	Nee		
		Bestaand	Nee		

B. Verbeteren toegang en toeleiding en inzet naar meer preventief

Deelopgave	Acties	Bestaand / Nieuw	Extra middelen / Intensivering	Planning start	Einde
Veilig en gezond opgroeien	• Versterken van signalering. Ingezet wordt op verbetering van samenwerking tussen en signalering door maatschappelijke partners, uitbreiding jongerenwerk en vaste schakel en het opstarten van een sturingsoverleg • Toevoegen van preventie voor hulp. Ingezet wordt op het ontwikkelen van ouderparticipatie, opzetten Kansrijke Start, uitbreiden voor- en prézorg, gezondheidsbevordering, uitbreiding preventief aanbod (o.a. buurtgezinnen, opvoedingstrainingen/cursussen en jongerenwerk), onderzoeken BSO+, realiseren van meer groepsbegeleiding en het toegankelijker maken van informatie • Verscherpen indeling hulp in 1e en 2e lijn. Ingezet wordt op aanbieder(s) in het lokaal team, extra fte jeugdprofessionals in het sociaal team en het uitwerken van het regionale kader jeugdhulp. • Faciliteren van toegankelijke consultatiebureaus waar aandacht is voor het belang van vaccineren en maatwerk hierin • Faciliteren van Prenatale voorlichting over vaccinaties • Verhogen vaccinatiegraad naar een regionaal gemiddelde van 92% in 2023 door public health strategie en publiciteit door het benaderen van lokale ketenpartners: huisartsen, verloskundigen, kerken, kinderopvang, scholen • Inzet Interventies gericht op het versterken van vaardigheden van jongeren om met drukfactoren om te gaan en mentaal gezond te blijven + verkennen tool Rndom Jong	Nieuw (zie pva 'Onze kinderen nabij')	Ja (zie pva 'Onze kinderen nabij')	2021	2023
		Bestaand en nieuw	Nee	2021	
		Nieuw	Nee	2020	
		Nieuw	Nee		
		Bestaand en nieuw	Nee	2020	
		Nieuw			

	• Voorkomen gehoorschade: maximaal geluidsniveau toepassen in het evenementenbeleid en de -vergunning via stappenplan GGD. • Uitrol ambitie matrix GGD: preventieve interventies middelengebruik, voorkomen van alcoholgebruik jongeren, vaststellen nieuw Preventie en Handhavingsplan Drank en Horecawet, ism domein Veiligheid • Met betrokken partners opstellen plan van aanpak Rookvrije generatie in 2040 • Uitrol Boekstart in de kinderopvang i.k.v. leesoffensief	Nieuw	Nee	2021	
		Nieuw	P.M.	2020	
		Nieuw	P.M.	2020	
		Nieuw	Nee	2020	
Vitaal ouder worden	• Valpreventie • Infectiepreventie • Omgaan met (en herkennen van) dementie • Aandacht voor gezonde voeding • Voorkomen van ouderenmishandeling	Bestaand	Nee	2023	
		Nieuw	Nee	2023	
		Bestaand			
		Bestaand en nieuw			
Gezonde leefomgeving, gezonde inwoners	• In samenwerking met de GGD faciliteren van acties voor infectieziekte bestrijding voor doelgroepen inwoners en medewerkers in de thuiszorg • In de Omgevingsvisie en bij de behandeling van Omgevingsplannen is gezondheid een vast onderdeel. • In onze klimaatopgaven is het gezondheidsaspect een vast onderdeel, om schadelijke effecten van klimaatverandering zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken • Opstellen van een lokaal hitteplan	Nieuw	Nee	2020	
		Bestaand en nieuw	Nee	2020	
		Bestaand en nieuw	Nee	2020	
		Nieuw	Nee	2021	
Verbeteren gezonde leefstijl, met aandacht voor gezondheidsachterstanden (sociaal, fysiek, mentaal)	• In aansluiting op het Sportakkoord opstellen van een Preventieakkoord • Initiëren van Gezonde scholen en sportkantines • Leefstijlprogramma's voor inwoners met meer risico op gezondheidsachterstanden met cofinanciering ziektekostenverzekeraar.	Nieuw	P.M.	2021	
		Bestaand en nieuw	P.M.	2020	
		Bestaand en nieuw	Nee	2020	
		Bestaand	Nee		

	- Punten ter verbetering uit een kwaliteits-evaluatie (dienstverlening/ communicatie/tijd/bereikbaarheid) worden ten doel gesteld - Er worden heldere samenwerkingsafspraken tussen Sociaal loket en Sociaal Team gemaakt. - Onderzoeken van mogelijkheden om de efficiency in het onderzoeksproces te vergroten				
Ontschotten financieringsstromen	- In overleg treden met betrokkenen (werksessie) om duiding te geven aan de noodzaak tot ontschotting, nagaan tot welk niveau ontschotting nodig en mogelijk is - Het vereenvoudigen/ bevorderen van effectieve en efficiënte inzet van budget voor multi-probleemgezinnen (integraal budget)	Nieuw			
Bevorderen zelfredzaamheid	- Aanbieden van cursussen voor het aanleren van basisvaardigheden (taal, rekenen en digitaal, eigen administratie voeren) - Vestigen van aandacht op het zelfredzaam kunnen zijn door middel publicaties, lezingen etc. - Vergroten van cursusaanbod om zelfredzaam te kunnen zijn (huishoudelijke werkzaamheden, koken etc.) - Doorbreken van taboes (scheiden van werkzaamheden man/vrouw) - Het aanbieden van laagdrempelige opvoedingstrainingen, zoals Triple P. Deze trainingen worden zoveel mogelijk lokaal aangeboden	Bestaand	Ja (regionale WEBgelden)	2020	
GGZ volwassenen	Volwassenen met GGZ- problematiek hebben meer risico op sociaal isolement. Voor deze groep organiseren we laagdrempelige inloopmogelijkheden waar ontmoeting en activiteiten centraal staan. Ook wordt begeleiding geboden naar vrijwilligerswerk of betaald werk	Bestaand en nieuw	Nee	2020	
		Bestaand en nieuw	Nee	2020	

	• Het in beeld hebben en houden van deze inwoners om zwaardere zorg te voorkomen en mantelzorg op maat te kunnen bieden is een opgave • In het kader van de Wet verplichte GGZ is extra inzet en expertise in de sociaal teams voor preventie en nazorg in de thuissituatie nodig	Bestaand en nieuw	Nee		
Versterken Veilig Thuis	• Versterken van ketensamenwerking Sociaal Teams en Veilig Thuis Preventieve jeugdbescherming in de sociaal teams (implementatie Veilig opgroeien is teamwerk • Passende hulp bij vechtscheidingen • Bewustwording van ouderen mishandeling • Het mee uitvoeren van de ontwikkelagenda Veiligheid voorop • Lokale uitvoering programma "Geweld hoort nergens thuis"	Nieuw (zie pva 'Onze kinderen nabij') Bestaand en nieuw	Ja (zie pva 'Onze kinderen nabij') P.M.	2020	2023

C. Inzet voorzieningen verbeteren

Deelopgave	Acties	Bestaand / Nieuw	Extra middelen / Intensivering	Planning start	Einde
Meer inzicht in oorzaak, vraag en aanbod	- Formuleren specifieke onderzoeksvraag, aan welke informatie is behoefte? - Opzetten kwalitatieve monitoring 2 keer per jaar college en raad informeren over gegevens Dashboard Serviceorganisatie Jeugd. - Meer inzetten van integrale casuïstiekbespreking binnen de sociaal teams, waarbij ook instellingen, organisaties en eventueel ouders en kinderen worden betrokken. Uitvoeren continuonderzoek cliëntervaringsonderzoek en dit verschuiven naar meer kwalitatief onderzoek	Nieuw Nieuw (pva 'onze kinderen nabij')	Ja Nee	2021 2021	2023
Kosten Wmo beheersbaar	- Flexibiliseren van de werkwijze van de Wmo aanbieders en SMART begeleidingsplannen met daarin de samenhang met het netwerk en mantelzorgers van de cliënt, de uitgangspunten van positieve gezondheid, algemeen voorliggende voorzieningen (zoals inloopvoorzieningen, personenalarmering en maaltijdvoorzieningen) en overige Wmo doelstellingen. - Maatregelen om de resultaatfinanciering van de huishoudelijke ondersteuning en de begeleiding/dagbesteding beter te laten aansluiten op de feitelijke realisatie hiervan; - Onderzoeken van het bijstellen van het voorzieningenniveau; - Onderzoeken of bij de toeleiding naar voorzieningen gedrag van inwoners kan worden beïnvloed (aanspreken op eigen	Nieuw Nieuw Nieuw Bestaand	Nee Nee Nee Nee	2020 2020 2020 2020	2022 2021 2021 2021

	verantwoordelijkheid);				
Kosten voorzieningen Sociaal Team beheersbaar maken	• Er wordt kritisch gekeken naar de eigen rol van de gemeente als opdrachtgeverschap naar voorzieningen en verzekerd zo concreet en specifiek mogelijk antwoord op 'welke inspanningen worden verwacht voor welke vergoeding'. Er wordt gekeken welke taken horen bij het voorveld (zoals bijv. Vrijwilligers) en welke bij betaalde professionals. • Er wordt gekeken naar de verdeling van tijd voor casussen en groepswork. Daarbij wordt bepaald welk groepswork verwacht mag worden van o.a. vrijwillige initiatieven en welke van betaalde medewerkers.	Pva 'onze kinderen nabij' en de verscherping subsidieopdracht st. MEEVivenz Notitie groepswork 2020 en pva 'onze kinderen nabij'	Nee Ja	2020 2020	2021 2023
Efficiënter inregelen en vereenvoudigen doelgroepen vervoer	• Onderzoeken of een combinatie van Wmo-vervoer en leerlingenvervoer efficiënter is (aanbesteding leerlingenvervoer loopt t/m schooljaar 2022/2023 en WMO-vervoer t/m 2020) • Onderzoek naar kosten leerlingenvervoer versus jeugdhulp • Onderzoeken of het jeugd-leerlingen vervoer anders ingericht kan worden met minder kosten – normaliseren van vervoer • Onderzoeken of naast combinatie van leerlingenvervoer en Wmo meer doelgroepen kunnen worden geïntegreerd(dagbesteding, Wlz, Wsw, Uvw); in beeld brengen vraagstuk grijs gebied leerlingenvervoer versus jeugdhulp	Projectgroep leerlingenvervoer	Nee	2021	2022
Normaliseren en demedicaliseren	• Ontwikkelen van een perspectiefplan per gezin. Ingezet wordt op het werken met een perspectiefplan en het project 'Anders Zorgen'. • In de Jeugdhulp en de Wmo is het onderscheid tussen geïndiceerde dagopvang en reguliere dagactiviteiten of kinderopvang niet altijd	Nieuw (zie pva 'Onze kinderen nabij')	Ja (zie pva 'Onze kinderen nabij')	2021	2023

	duidelijk. We willen onderzoeken of er andere mogelijkheden zijn om in deze behoefte te voorzien. • Het stimuleren van algemeen voorliggende voorzieningen. Denk hierbij aan inloopvoorzieningen, beweegcoaches en welzijnsactiviteiten. • Verbinden (waar mogelijk) van dagbesteding vanuit de Wmo met arbeidsmatige dagbesteding of (vrijwilligers) werk. Gemeenten ontschotten de instrumenten en middelen om dit mogelijk te maken.	Bestaand Bestaand	Nee Ja	2020	
--	---	---------------------------------	----------------------	---------------------	--

D. Transformatie aanbod

Deelopgave	Acties	Bestaand / Nieuw	Extra middelen / Intensivering	Planning start	Einde
Bewerkstelligen van meer contractuele invloed door prestatie-indicatoren	- Opstellen van een nieuw inkoopkader, aansluitend bij de uitgangspunten “onze kinderen nabij”. - Herijking van de governance.	Nieuw (zie pva ‘Onze kinderen nabij’)	Ja (zie pva ‘Onze kinderen nabij’)	2021	2023
Langer zelfstandig wonen	- Vergroten van het aanbod woningen die geschikt zijn voor meerdere doelgroepen. - Bevorderen van de realisatie van levensloopbestendige woningen. - Activeren van maatschappelijk middenveld (corporaties, zorgleveranciers) om woningbouw voor doelgroepen te stimuleren.	Nieuw Bestaand Nieuw	Nee (vooral faciliteren) Nee Ja	2021 2020	
Transformatie Jeugd	- Verbeteren invloed op rechtstreekse verwijzingen. Ingezet wordt op de voortzetting en verbetering van de jeugdmodule en jeugdbescherming in het lokaal team. - Regisseren van extra hulp. Ingezet wordt op inzicht in data, een verkennend traject pleegzorg, nieuw aanbod in de driehoek onderwijs, begeleiding en thuis en samenwerking via het perspectiefplan. - Ontwikkelen regie en hulp vanuit het lokaal team. Ingezet wordt op extra fte jeugdprofessional, project ‘Anders Zorgen’, opdracht Stichting Jeugdteams ZHZ, besluit over wachttijden en een herijking van de visie op het sociaal team.	Nieuw (zie pva ‘Onze kinderen nabij’)	Ja (zie pva ‘Onze kinderen nabij’)	2021	2023